

Чернівці - перлина Буковини

Чернівці — адміністративний, політичний і релігійний центр Чернівецької області, важливий культурний та науково-освітній осередок України. Чернівці — історична столиця Буковинського краю, місто відоме своїми архітектурними ансамблями, одну з яких — пам'ятку архітектури «Резиденція митрополитів Буковини і Далмації» — включено до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Назва міста походить від городища, яке в «Списку городів руських дальніх і ближніх» згадується як Черн на Пруті (Чернь на Прутъ). Перша письмова згадка про Чернівці в історичних документах датується 1408 роком.

Копія грамоти з першою письмовою згадкою про Чернівці

Поселення на території Чернівців були вже за неоліту, на їх передмістях виявлено поселення трипільської культури, доби бронзи й заліза. В околицях Чернівців виявлено слов'янські пам'ятки початку нашої ери (II—V ст.), за ранньої історичної доби тут були поселення білих хорватів і тиверців (IX—XI ст.). Оборонний город на місці Чернівців заснував у другій половині XII ст. галицький князь Ярослав Осмомисл на лівому березі Прута (збереглися руїни фортеці, яка існувала до середини XIII ст., коли її зруйнували татари); нове місто було побудоване на високому правому березі Прута.

1488 р. Чернівці стали центром Чернівецького повіту. За молдовського періоду вони користувалися самоуправою на магдебурзькому праві і як «вільне місто» підпорядковувалися безпосередньо воєводі; управа Чернівців була в руках «шолтиса» і 12 радних. У XV—XVI ст. Чернівці були торговим центром з ярмарками, які відбувалися на лівому березі Прута, але з середини XVI ст.

почали занепадати через постійні війни, а 1538 опинилися під турецькою зверхністю. Місто зазнало спустошень за воєн Молдови з Польщею (1497, 1509, 1688 рр.), турками (1476 і 1714 рр.) і татарами (1626, 1646, 1650, 1672 рр.). Козаки (під проводом Богдана Хмельницького) побували у Чернівцях 1650 і 1653 рр. та після поразки під Полтавою взимку 1709—1710 рр. Переслідуючи їх, російське військо зайняло тоді вперше Чернівці. Місто зазнало спустошень від росіян, коли вони знову побували тут за російсько-турецької війни 1739 р., внаслідок чого воно перетворилося на невелике поселення. 1762 р. у ньому було ледве 200 дерев'яних будинків з близько 1200 мешканців.

Унаслідок чергової російсько-турецької війни 1768—1774 рр. Чернівці були взяті російським військом та перейшли під владу союзної Австрії (1774—1918 рр.). Від самого початку австрійського панування Чернівці стали центром Буковини — насамперед військової адміністрації (1774—1786 рр.), згодом цивільного управління: 1786—1849 рр. Буковинської округи, що входила до складу Галичини, 1849 р. автономного краю Буковини. 1864 р. Чернівці здобули повну міську самоуправу.

До розвитку Чернівців спричинилася побудова залізниці Чернівці — Львів (1866 р., продовження залізниці Відень — Краків — Перемишль — Львів. 1868 року в місті збудувався міст через р. Прут .1895 р. побудовано електростанцію та в 1897 р. введено в дію електричний трамвай. Згодом, 1895—1912 рр. — водогін і каналізацію. Споруджено нові визначні будівлі: кафедральний собор (1844—1864 рр.), резиденцію буковинських православних митрополитів (1862—1882 рр.), вірменську церкву (1869—1875 рр.), єзуїтський костел (1893—1894 рр.), єврейську синагогу (1873—1879 рр.), міський театр (1904—1905 рр. Чернівці набули європейського вигляду (їх часто називали «малим Віднем»), хоч цей вигляд мала тільки центральна частина міста.

До 1781 р. у Чернівцях була тільки одна народна школа (рум.). Австрійська адміністрація відкрила німецьку школу, а на 1869 р. було вже 6 шкіл з 26 учителями. Першу класичну гімназію засновано 1808 р., реальну — 1869 р., учительську семінарію чоловічу — 1860 р., жіночу — 1872 р. У другій половині XIX ст. засновано фахові школи: сільськогосподарську, ткацьку, ремісничу, 1827 р. вищу теологічну. У 1875 р. засновано Чернівецький університет з 3-ма факультетами. Протягом Першої світової війни Чернівці тричі окупували російські війська. За румунської влади Чернівці залишилися адміністративним осередком Буковини. При кінці румунського панування Чернівці стали потужним економічним центром. 1936 року тут працювало 155 великих та 61 мала фірма. З 1938 по 1940 рік місто входило до [Сучавського цинуту](#).

У червні 1940 місто та вся північна Буковина були анексована у Румунії Радянським Союзом і увійшла до складу Радянської України. Після відвоювання Чернівців радянським військом (29.3.1944) Чернівці стали обласним центром.

Логотип міста

Герб міста

Прапор міста